

Dr. Ed. Hahn, Die Wirtschaft der Welt am Ausgange des XIX Jahrhunderts. Eine wirtschaftsgeographische Kritik nebst einigen positiven Vorschlägen. Heidelberg (Carl Winter's Universitätsbuchhandlung) 1900. 320 S.

Det 19de Aarhundrede regner Forfatteren fra 1789. Fra dette Tidspunkt begynder ikke alene det politiske Liv at gennemsyres og beherskes af de liberale Grundsatninger om Frihed og Lighed, men omtrent fra samme Tid kan man regne den moderne industrielle og kommercielle Udviklings Begyndelse. Denne sidste har i Løbet af hundrede Aar ført os frem til Verdenshandelens Stadium, men — efter Forfatterens Anskuelse — uden at vi i Virkeligheden eje Betingelserne for at drive en rationel Verdensøkonomi. De hundrede Aar fra 1789 til 1889 have været optagne af Politik (og Teknik), men de praktisk-økonomiske Samfundsspørgsmaal, hvis Ordning skulde være Politikens egentlige Indhold og Maal, ere blevne forsømte. Den politiske Udvikling, som vi med Stolthed pege paa som et af det 19de Aarhundredes store Resultater, er i det væsentlige kun en hul Form. Hundrede Aars bedste Kræfter blev sat til paa Politik; derfor var den Strømning i det offentlige Liv, i Litteraturen og i Kunsten, som sluttede Aarhundredet, saa helt igennem præget af Træthed, Forvirring og Planløshed; og derfor staa vi, trods alt hvad vi med Rette eller Urette pleje at rose Tiden for, ved et dødt Punkt.

Denne pessimistiske Opfattelse begrundes Forf. i Bogens første Afsnit gennem en udførlig Kritik af hele den økonomiske Samfundsvirksomhed: Landbruget (der i den gamle Verden ikke kan røre sig for Skatter og Prioritetsrenter), Industrien (der har ladet sig overvælde

Dr. Ed. Hahn, Die Wirtschaft der Welt am Ausgange des XIX Jahrhunderts. Eine wirtschaftsgeographische Kritik nebst einigen positiven Vorschlägen. Heidelberg (Carl Winter's Universitätsbuchhandlung) 1900. 320 S.

Det 19de Aarhundrede regner Forfatteren fra 1789. Fra dette Tidspunkt begynder ikke alene det politiske Liv at gennemsyres og beherskes af de liberale Grundsatninger om Frihed og Lighed, men omtrent fra samme Tid kan man regne den moderne industrielle og kommercielle Udviklings Begyndelse. Denne sidste har i Løbet af hundrede Aar ført os frem til Verdenshandelens Stadium, men — efter Forfatterens Anskuelse — uden at vi i Virkeligheden eje Betingelserne for at drive en rationel Verdensøkonomi. De hundrede Aar fra 1789 til 1889 have været optagne af Politik (og Teknik), men de praktisk-økonomiske Samfundsspørgsmaal, hvis Ordning skulde være Politikens egentlige Indhold og Maal, ere blevne forsømte. Den politiske Udvikling, som vi med Stolthed pege paa som et af det 19de Aarhundredes store Resultater, er i det væsentlige kun en hul Form. Hundrede Aars bedste Kræfter blev sat til paa Politik; derfor var den Strømning i det offentlige Liv, i Litteraturen og i Kunsten, som sluttede Aarhundredet, saa helt igennem præget af Træthed, Forvirring og Planløshed; og derfor staa vi, trods alt hvad vi med Rette eller Urette pleje at rose Tiden for, ved et dødt Punkt.

Denne pessimistiske Opfattelse begrundes Forf. i Bogens første Afsnit gennem en udførlig Kritik af hele den økonomiske Samfundsvirksomhed: Landbruget (der i den gamle Verden ikke kan røre sig for Skatter og Prioritetsrenter), Industrien (der har ladet sig overvælde

af den uhyre tekniske Udvikling, saa at den staar ganske raadløs overfor de to moderne Onder, Overproduktion og Arbejdsløshed), og Handelen (der igennem sin Karrikatur, Spekulationen, paafører Samfundet et umaadeligt Krafttab).

Trods den rent forbløffende Ensidighed, der præger denne Kritik, kan man ikke nægte, at den er rammende paa væsentlige Punkter, og man maa give Forf. Ret i mangfoldige Enheltheder, selv om man ikke kan dele hans dystre Grundsyn. Dette Grundsyn er det iøvrigt ret vanskeligt at faa fat paa. Man maa i saa Henseende ikke vente sig for meget af Bogens 2det Afsnit, bag hvis alt for lovende Titel, »Positive Vorschläge«, der i Virkeligheden skjuler sig en fortsat Kritik, kun at den her er rettet mod mere specielle Sider af Tidens økonomiske Liv. De positive Forslag ere af underordnet Interesse og som oftest ikke vel begrundede.

Dr. Hahn's Bog er en virtuosmæssigt skreven skaanselløs Afdækning af vort økonomiske Samfunds Vrangsider.

A. J.